



# EUROPSKA POVELJA ZA RAVNOPRAVNOST žena i muškaraca na lokalnoj razini



Conseil des Communes  
et Régions d'Europe  
Council of European  
Municipalities and Regions

Predstavljena na glavnoj skupštini  
CEMR-a, Innsbruck, svibanj 2006.

Napisao CEMR u okviru Petog programa djelovanja zajednice za  
ravnopravnost žena i muškaraca

Kontakt: Sandra Ceciarini  
[sandra.ceciarini@ccre.org](mailto:sandra.ceciarini@ccre.org)

# EUROPSKA POVELJA

## ZA RAVNOPRAVNOST ŽENA I MUŠKARACA NA LOKALNOJ RAZINI

namijenjena europskim lokalnim i regionalnim  
upravama u svrhu usmjeravanja njihovih snaga i  
partnerstava k postizanju veće ravnopravnosti za  
dobrobit njihovih građanki i građana

Povelju  
sastavilo i  
predstavilo

Vijeće europskih općina i regija s partnerima



# [ UVOD ]

Europska povelja za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini namijenjena je lokalnim i regionalnim vlastima u Europi koje se poziva da je potpišu i time formalno javno obvežu da će slijediti načela ravnopravnosti žena i muškaraca te da na svojem području provode obveze utvrđene Poveljom.

Da bi olakšala provedbu tih obveza, sva tijela potpisnici izradit će plan djelovanja za ravnopravnost kojim će se utvrditi prioritete, aktivnosti i sredstva koja su tijela odredila u tu svrhu.

Tijela potpisnici također se obvezuju da će se povezati sa svim mjerodavnim ustanovama i organizacijama na svom području s ciljem promicanja ostvarivanja stvarne ravnopravnosti u praksi.

Povelja je sastavljena u okviru projekta (2005. – 2006.) koji je provodilo Vijeće europskih općina i regija u suradnji s brojnim dolje navedenim partnerima. Projekt je financirala Europska komisija u okviru svojeg Petog programa djelovanja Zajednice u području ravnopravnosti muškaraca i žena.

• • •

Ravnopravnost žena i muškaraca predstavlja temeljno pravo svih te osnovnu vrijednost svake demokracije. Kako bi se to pravo ostvarilo, mora ga se ne samo prepoznati u pravnom smislu, nego i uspješno primjenjivati na sva područja života: politički, gospodarski, društveni i kulturni.

Unatoč brojnim primjerima formalnog priznavanja i postignutog napretka, još uvijek nije ostvarena ravnopravnost žena i muškaraca u svakidašnjem životu. U praksi, žene i muškarci nemaju ista prava. Društvena, politička, gospodarska i kulturna neravnopravnost i dalje je prisutna, na primjer u vidu razlika u plaćama i političke podzastupljenosti.

Ta je neravnopravnost plod društveno uvjetovanih rodni uloga, nastalih na osnovi brojnih stereotipa koji su prisutni u obitelji, obrazovanju, kulturi, medijima, području rada i društvenom uređenju... Dakle, u mnogim područjima u kojima je moguće djelovati kroz usvajanje novog pristupa i uvođenje strukturalnih promjena.

Lokalna i regionalna tijela kao upravna tijela najbliža građanima najprikladnije su razine za suzbijanje daljnjeg postojanja neravnopravnosti i njezina širenja, kao i za promicanje istinski ravnopravnog društva. Ona u okviru svoje nadležnosti i suradnje s čitavim nizom lokalnih dionika mogu poduzimati konkretne korake u prilog ravnopravnosti žena i muškaraca.

Načelo supsidijarnosti osobito je važno za praktičnu primjenu prava na ravnopravnost žena i muškaraca. To se načelo odnosi na sve razine vlasti – europsku, nacionalnu, regionalnu i lokalnu. Iako se spektri odgovornosti lokalnih i regionalnih vlasti u Europi razlikuju, zajedničko im je da mogu i moraju imati pozitivnu ulogu u promicanju ravnopravnosti na praktične načine koji utječu na svakodnevni život građanki i građana.

Tijesno povezana s načelom supsidijarnosti su i načela lokalne i regionalne samouprave. U Povelji o lokalnoj samoupravi Vijeća Europe iz 1985., koju je potpisala i ratificirala velika većina europskih zemalja, ističe se „*pravo i mogućnost lokalnih jedinica da, u okvirima određenim zakonom, uređuju i upravljaju, uz vlastitu odgovornost i u interesu lokalnog pučanstva, bitnim dijelom javnih poslova.*” U središtu takvog shvaćanja lokalne samouprave mora biti provedba i promicanje prava na ravnopravnost.

Lokalna ili regionalna demokracija mora omogućiti iznalaženje najprikladnijih rješenja za najvažnije vidove svakodnevnog života kao što su stanovanje, sigurnost, javni prijevoz, područje rada ili zdravlje.

Štoviše, ako se žene u potpunosti uključe u razvoj i provedbu lokalne i regionalne politike,

moći će se uzeti u obzir njihova životna iskustva, znanja i kreativnost.

Želimo li stvoriti društvo utemeljeno na ravnopravnosti, ključno je da tijela lokalne i regionalne uprave u svojoj politici, ustroju i praksi u potpunosti vode računa o rodnoj dimenziji. U sadašnjem je i budućem svijetu, pak, stvarna ravnopravnost žena i muškaraca ključna i za naš ekonomski i društveni uspjeh – ne samo na europskoj i državnoj razini, nego i u našim regijama, gradovima i lokalnim zajednicama.

• • •

Vijeće europskih općina i regija te njegov odbor izabranih zastupnica lokalnih i regionalnih vlasti dugi niz godina aktivno promiče ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj i regionalnoj razini. CEMR je 2005. predstavio konkretan instrument namijenjen europskim tijelima lokalne i regionalne uprave: „Grad za ravnopravnost”. Na temelju prepoznatih dobrih praksi određenih europskih gradova i općina, „Grad za ravnopravnost” osigurava metodologiju provedbe politika ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj i regionalnoj razini. Ova se Povelja nastavlja na ta dostignuća.

Uloga lokalne i regionalne uprave u promicanju ravnopravnosti spolova potvrđena je Svjetskom deklaracijom Međunarodne unije lokalnih vlasti (IULA) o „ženama u lokalnoj upravi”, usvojene 1998. Nova međunarodna organizacija, Ujedinjeni gradovi i lokalne vlasti, kao jedan od svojih glavnih ciljeva navodi ravnopravnost žena i muškaraca.

# [ PREAMBULA ]

**Vijeće europskih općina i regija, koje predstavlja europske lokalne i regionalne uprave, u suradnji sa sljedećim partnerima:**

Nacionalna udruga općina Republike Bugarske (NAMRB)

Toskanska federacija AICCRE-a

Savez ciparskih općina (UCM)

Udruga gradova i općina Luksemburga (SYVICOL)

Savez gradova i općina Češke Republike (SMO ČR)

Savez gradova Poljske (ZMP)

Udruga finskih lokalnih i regionalnih vlasti (AFLRA)

Španjolska federacija općina i provincija (FEMP)

Francuski odsjek CEMR-a (AFCCRE)

Baskijska udruga općina (EUDEL)

Njemački odsjek CEMR-a (RGRE)

Grad Beč (Austrija)

Središnji savez općina i zajednica Grčke (KEDKE)

Grad Saint Jean de la Ruelle (Francuska)

Mađarska nacionalna udruga lokalnih vlasti (TÖOSZ)

Grad Frankfurt na Majni (Njemačka)

Grad Cartagena (Španjolska)

Grad Valencia (Španjolska)

Talijanski odsjek CEMR-a (AICCRE)

Agencija za vrijeme i mobilnost Belfort-Montbéliard (Francuska)

Stalni odbor Euro-mediteranskog partnerstva lokalnih i regionalnih vlasti (COPPEM)



**podsjećajući** da su Europska zajednica i Europska unija utemeljene na temeljnim pravima i slobodama, uključujući promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca, kao i da je europsko zakonodavstvo osnova napretka postignutog u ovom području u Europi;

**podsjećajući** na međunarodni pravni okvir za ljudska prava Ujedinjenih naroda te osobito na Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, usvojenu 1979.;

**naglašavajući** bitan doprinos Vijeća Europe promicanju ravnopravnosti žena i muškaraca te lokalne samouprave;

**uzimajući u obzir** da ravnopravnost žena i muškaraca podrazumijeva volju za djelovanje kroz tri uzajamno nadopunjujuća vida njezina ostvarenja: uklanjanja izravne neravnopravnosti, iskorjenjivanje neizravne neravnopravnosti i izgradnju političkog, pravnog i društvenog okruženja koje će podržavati proaktivni razvoj egalitarnosti i demokracije;

**izražavajući žaljenje** zbog trajnog jaza između *de iure* priznavanja prava na ravnopravnost te njegove stvarne i uspješne primjene;

**uzimajući u obzir** da u Europi lokalne i regionalne uprave imaju i moraju imati ključnu ulogu kad je riječ o njihovim

građankama/građanima i žiteljicama/žiteljima po pitanju provedbe prava na ravnopravnost, osobito žena i muškaraca, u svim područjima svoje nadležnosti;

**uzimajući u obzir** da su uravnoteženo sudjelovanje i zastupljenost žena i muškaraca u odlučivanju te na vodećim položajima ključni za demokraciju;

**djelujući po uzoru** u prvom redu na Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979., Pekinšku deklaraciju i Platformu za akciju Ujedinjenih naroda iz 1995. i rezolucije s 23. posebnog zasjedanja Opće skupštine iz 2000. (Peking + 5), Povelju Europske unije o temeljnim pravima, Preporuku Vijeća iz prosinca 1996. o uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u postupku donošenja odluka te Svjetsku deklaraciju Međunarodne unije lokalnih vlasti o ženama u lokalnoj upravi iz 1998.;

**sa željom** da se obilježi dvadeset i peta obljetnica stupanja na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena u rujnu 1981.,

**sastavilo je ovu Europsku povelju za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini te poziva europske lokalne i regionalne uprave da tu Povelju potpišu i provode.**

# [ DIO I. ]

## *Načela*

Potpisnici ove Povelje za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini priznaju načela koja slijede kao temeljna načela svojeg djelovanja.

### **1. Ravnopravnost žena i muškaraca predstavlja temeljno pravo**

To pravo lokalne i regionalne uprave moraju provoditi u svim područjima svoje nadležnosti, uključujući njihovu obvezu uklanjanja svih oblika diskriminacije, bila ona izravna ili neizravna.

### **2. Kako bi se osigurala ravnopravnost žena i muškaraca, mora se pristupiti pitanju višestruke diskriminacije i nepovoljnijeg položaja**

Po pitanju ravnopravnosti žena i muškaraca moraju se uzeti u obzir i višestruka diskriminacija te nepovoljniji položaj koji se, osim na rodnim razlikama, temelje i na razlikama u rasi, boji kože, etničkom i društvenom podrijetlu, genetskim značajkama, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili bilo kojem drugom mišljenju, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskom stanju, rođenju, invaliditetu, dobi, seksualnoj orijentaciji ili društveno-ekonomskom statusu.

### **3. Ravnoteža u zastupljenosti žena i muškaraca u odlučivanju preduvjet je demokratskog društva**

Na temelju prava na ravnopravnost žena i muškaraca od tijela lokalnih i regionalnih vlasti zahtijeva se da poduzmu sve prikladne mjere i donesu sve potrebne strategije kako bi promicali ravnotežu u zastupljenosti i sudjelovanju žena i muškaraca u svim područjima odlučivanja.

### **4. Uklanjanje rodnih stereotipa od ključne je važnosti za postizanje ravnopravnosti žena i muškaraca**

Tijela lokalne i regionalne vlasti moraju poticati uklanjanje stereotipa i prepreka na kojima se temelje nejednakosti statusa i položaja žena i koje dovode do nejednakog vrednovanja uloga žena i muškaraca u političkom, gospodarskom, društvenom i kulturnom smislu.

### **5. Za poboljšanje ravnopravnosti žena i muškaraca nužno je uključivanje rodne perspektive u sve aktivnosti lokalne i regionalne uprave**

Rodna perspektiva mora se uzeti u obzir pri izradi politika, metoda i instrumenata koji utječu na svakodnevni život lokalnog stanovništva – primjerice primjenjujući „rodno osviještenu politiku“<sup>1</sup> i „rodno osjetljivi proračun“<sup>2</sup>. U tu svrhu moraju se analizirati i uzeti u obzir iskustva žena na lokalnoj razini uključujući i uvjete u kojima one žive i rade.

### **6. Planovi i programi djelovanja za koje su osigurana odgovarajuća sredstva nužno su oruđe za unapređenje ravnopravnosti žena i muškaraca**

Lokalne i regionalne uprave moraju izraditi planove i programe djelovanja za ravnopravnost koji uključuju financijske i ljudske resurse potrebne za njihovu provedbu.

Članci koji slijede u III. dijelu temelje se na tim načelima.

---

1 **Rodno osviještena politika:** u srpnju 1997. Gospodarsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda (ECOSOC) definiralo je pojam rodno osviještene politike kako slijedi: „Uvođenje rodno osviještene politike je postupak procjene posljedica koje za žene i muškarce ima svako plansko djelovanje, uključujući zakonodavstvo, politike ili programe, u svim područjima i na svim razinama. Provođenje rodno osviještene politike strategija je kojom pitanja i iskustva žena, kao i muškaraca, postaju sastavni dio izrade, provođenja, praćenja i vrednovanja politika i programa u svim političkim, ekonomskim i društvenim sferama tako da žene i muškarci mogu imati jednake koristi i da se ne ponavlja nejednakost. Krajnji cilj provođenja rodno osviještene politike jest postizanje ravnopravnosti spolova“.

2 **Rodno osjetljivi proračun:** „Rodno osjetljivi proračun jest onaj u kojemu se rodno osviještena politika primjenjuje na proračunski proces. To znači provođenje rodne procjene proračuna, ugrađivanje rodne perspektive na svim razinama proračunskog procesa te preraspodjelu prihoda i rashoda u cilju promicanja ravnopravnosti spolova“.

# [ DIO II. ]

## > *Provedba Povelje i njome utvrđenih obveza*

Potpisnik se obvezuje da će u svrhu provedbe odredbi ove Povelje poduzeti sljedeće konkretne korake:

- (1) Svaki će potpisnik Povelje u prihvatljivom vremenskom roku (ne duljem od dvije godine od datuma potpisivanja) izraditi i donijeti svoj plan djelovanja za ravnopravnost te ga zatim provesti.
- (2) Planom djelovanja za ravnopravnost definirat će se ciljevi i prioriteta potpisnika, mjere koje namjerava poduzeti te sredstva koja će se dodijeliti za provedbu Povelje i njome utvrđenih obveza. Planom će se utvrditi i predloženi rokovi provedbe. Ako potpisnik već posjeduje plan djelovanja za ravnopravnost, taj će plan revidirati kako bi osigurao da uključuje sva mjerodavna pitanja u okviru ove Povelje.
- (3) Prije usvajanja plana djelovanja za ravnopravnost svaki će potpisnik obaviti detaljne konzultacije, a nakon usvajanja plan će naširoko distribuirati. Također će redovito javno izvješćivati o napretku provedbe plana.
- (4) Kako to budu nalagale okolnosti, svaki će potpisnik revidirati svoj Plan djelovanja za ravnopravnost i izraditi plan za svako naredno razdoblje.
- (5) Svaki se potpisnik obvezuje da će u načelu djelovati u skladu s odgovarajućim sustavom vrednovanja koji će se uspostaviti kako bi se omogućila procjena napretka provedbe ove Povelje, kao i da će pomagati lokalnim i regionalnim upravama diljem Europe pri međusobnoj razmjeni iskustava o učinkovitim načinima postizanja veće ravnopravnosti žena i muškaraca. Potpisnik će u tu svrhu osigurati dostupnost svojih planova djelovanja za ravnopravnost i svih drugih mjerodavnih javnih materijala.
- (6) Svaki će potpisnik pisanim putem obavijestiti Vijeće europskih općina i regija o potpisivanju Povelje i datumu potpisivanja te dostaviti podatke za kontakt za buduću suradnju povezanu s Poveljom.

# [ DIO III. ]

## *Demokratska odgovornost*

### Članak 1.

- (1) Potpisnik uviđa da je pravo na ravnopravnost žena i muškaraca temeljni preduvjet za demokraciju i da si demokratsko društvo ne smije dozvoliti da ostane uskraćeno za sposobnosti, znanja, iskustva i kreativnosti žena. U tu svrhu potpisnik mora osigurati uključivanje, zastupljenost i sudjelovanje žena iz različitih sredina i starosnih skupina u sva područja političkog i javnog odlučivanja na osnovi ravnopravnosti.
- (2) Kao demokratski izabrano tijelo odgovorno za promicanje dobrobiti svojih građanki i građana i područja, potpisnik se stoga obvezuje da će promicati i unapređivati praktičnu primjenu tog prava u svim područjima djelovanja – u svojstvu demokratskoga vođe lokalne zajednice, pružatelja i naručitelja usluga, tijela koje planira i regulira te poslodavca.

## *Politička uloga*

### Članak 2. – Političko zastupanje

- (1) Potpisnik priznaje jednaka prava žena i muškaraca na glasanje, kandidaturu i obnašanje službe u koju su izabrani.
- (2) Potpisnik priznaje jednaka prava žena i muškaraca na sudjelovanje u izradi i provedbi politike, obnašanje javne službe, kao i svih ostalih javnih dužnosti na svim razinama uprave.
- (3) Potpisnik priznaje načelo ravnoteže u zastupljenosti u svim izabranim i javnim tijelima nadležnima za odlučivanje.
- (4) Potpisnik se obvezuje da će poduzeti sve razumne mjere kojima se podržavaju sva gore navedena prava i načela, uključujući:
  - poticanje žena da zatraže upis u registar birača te da ostvaruju svoja glasačka prava i kandidiraju se za javnu službu,
  - poticanje političkih stranaka i skupina da donesu i provode načelo ravnoteže u zastupanju žena i muškaraca,

- u tu svrhu, poticanje političkih stranaka i skupina da poduzmu sve zakonite korake, prema potrebi uključujući i donošenje kvota, kako bi se povećao broj izbornih kandidatkinja odnosno izabranih zastupnica,
  - reguliranje vlastitih postupaka i standarda ponašanja tako da potencijalne kandidatkinje i izabrane zastupnice ne obeshrabre stereotipni oblici ponašanja i govora odnosno uznemiravanja,
  - donošenje mjera kojima se izabranim zastupnicama/zastupnicima omogućava usklađivanje njihova privatnog, poslovnog i javnog života, primjerice osiguravanjem rasporeda, načina rada i dostupnosti potrebne skrbi koji svakoj izabranoj zastupnici/zastupniku omogućavaju potpuno sudjelovanje.
- (5) Potpisnik se obvezuje da će promicati i primjenjivati načelo ravnoteže zastupljenosti u svojim tijelima nadležnima za odlučivanje i savjetovanje, kao i pri imenovanju svojih zastupnica i zastupnika u vanjska tijela.

Međutim, ako tijelo trenutačno ne uspijeva održavati ravnotežu zastupljenosti žena i muškaraca, provodit će je tako da zastupljenost spola koji je trenutačno u manjini u najmanju ruku ne bude manja od trenutačne zastupljenosti.

- (6) Osim toga, potpisnik se obvezuje da će osigurati da se nijedan javni ili politički položaj na koji postavlja ili bira neku zastupnicu odnosno zastupnika ni u načelu niti u praksi, zbog stereotipnih stavova, ne ograniči na samo jedan spol odnosno da se ne smatra uobičajenom ulogom jednog spola.

### Članak 3. – Sudjelovanje u političkom i građanskom životu

- (1) Potpisnik uviđa da je pravo građanki i građana na sudjelovanje u obavljanju javnih poslova temeljno demokratsko načelo te da žene i muškarci imaju pravo na podjednako sudjelovanje u upravi i javnom životu svoje regije, općine i lokalne zajednice.
- (2) U vezi s različitim oblicima sudjelovanja javnosti u poslovima tijela, primjerice kroz savjetodavne odbore, mjesne odbore, elektronsko sudjelovanje ili vježbe planiranja sudjelovanja, potpisnik se obvezuje da će osigurati ravnopravnost sudjelovanja žena i muškaraca u praksi. Ako postojeći načini sudjelovanja ne vode takvoj ravnopravnosti, obvezuje se da će razvijati i ispitivati nove metode.
- (3) Potpisnik se obvezuje da će promicati aktivno sudjelovanje u svom političkom i građanskom životu žena i muškaraca iz svih dijelova zajednice, osobito pripadnica i pripadnika manjinskih skupina koji bi inače bili isključeni.

#### Članak 4. – Javna obveza na ravnopravnost

(1) Kao demokratski vođa i predstavnik svoje zajednice i područja, potpisnik se formalno javno obvezuje na načelo ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini što uključuje:

- najavu potpisivanja ove Povelje nakon što potpisnik o njoj provede raspravu i nakon što je usvoji njegovo najviše zastupničko tijelo,
- obvezivanje na ispunjenje svih obveza u okviru ove Povelje i redovitog javnog izvješćivanja o napretku postignutom pri provedbi Plana djelovanja za ravnopravnost,
- obvezivanje na to da će potpisnik i njegovi izabrani članovi podržavati i provoditi pravila dobrog ponašanja u vezi s ravnopravnošću spolova.

(2) Potpisnik će tijekom svog demokratskog mandata nastojati poticati druge političke i javne institucije i privatna tijela te organizacije civilnog društva da osiguraju ostvarivanje prava na ravnopravnost žena i muškaraca u praksi.

#### Članak 5. – Suradnja s partnerima na promicanju ravnopravnosti

(1) Potpisnik se obvezuje na suradnju sa svim partnerima iz javnog i privatnog sektora,

kao i s organizacijama civilnog društva na promicanju veće ravnopravnosti žena i muškaraca u svim vidovima života na svom području nadležnosti. U tu svrhu, osobito će nastojati surađivati sa socijalnim partnerima.

(2) Potpisnik će se savjetovati sa svojim partnerskim tijelima i organizacijama, uključujući i socijalne partnere, pri izradi i reviziji svojih planova djelovanja za ravnopravnost, kao i drugih važnih pitanja povezanih s ravnopravnošću.

#### Članak 6. – Borba protiv stereotipa

(1) Potpisnik se obvezuje da će u okviru svojih mogućnosti suzbijati i sprečavati predrasude, prakse i korištenje govora i predodžbi koji su zasnovani na zamisli o superiornosti ili inferiornosti jednog od spolova ili na stereotipnim ulogama žena ili muškaraca.

(2) U tu svrhu potpisnik će osigurati da njegova javna i interna komunikacija bude potpuno u skladu s tom obvezom te da promiče pozitivne primjere i predodžbe o ženama i muškarcima.

(3) Isto tako, potpisnik će kroz osposobljavanje i na druge načine pomagati svojim suradnicama i suradnicima u prepoznavanju i uklanjanju stereotipnih stavova i ponašanja te po tom pitanju regulirati pravila ponašanja.

(4) Potpisnik će provoditi aktivnosti i kampanje u svrhu podizanja svijesti o štetnoj ulozi koju rodni stereotipi imaju na postizanje ravnopravnosti žena i muškaraca.

Članak 7. – Dobra uprava i savjetovanje

(1) Potpisnik priznaje pravo žena i muškaraca na rješavanje svih pitanja ravnopravno, nepristrano, pravedno i u prihvatljivom vremenskom razdoblju, uključujući:

- pravo na izjašnjavanje prije donošenja bilo kakve pojedinačne odluke koja bi na njih mogla imati nepovoljan učinak,
- dužnost nadležnog tijela da obrazloži svoje odluke,
- pravo na mjerodavne informacije o pitanjima koja se odnose na osobu.

(2) Potpisnik uviđa da postoji mogućnost da se poboljša kvaliteta njegovih politika i odlučivanja u cjelokupnom području njegovih nadležnosti ako svi na koje oni mogu utjecati imaju priliku da ih se konzultira u fazi nastanka te da je ključno da se ženama i muškarcima u praksi pruži jednak pristup mjerodavnim informacijama i jednaka prilika da odgovore.

(3) Potpisnik se stoga obvezuje da će prema potrebi poduzimati sljedeće korake:

- osigurati da se pri postupku informiranja uzmu u obzir potrebe žena i muškaraca, uključujući i njihov pristup informacijama i komunikacijskim tehnologijama,
- osigurati da se, ako se provodi savjetovanje, onima koji inače imaju najmanje prilike izraziti svoje mišljenje omogući ravnopravno sudjelovanje u procesu savjetovanja i da se poduzmu pozitivne zakonske mjere kako bi se to zajamčilo,
- po potrebi obavljati zasebna savjetovanja za žene.



## Opći okvir za ravnopravnost

### Članak 8. – Opće obveze

- (1) Potpisnik će, u vezi sa svim svojim nadležnostima, priznati, poštovati i promicati mjerodavna prava i načela ravnopravnosti žena i muškaraca te se boriti protiv nepovoljnijeg položaja i diskriminacije na osnovi spola.
- (2) Obveze utvrđene ovom Poveljom primjenjuju se na nekog potpisnika samo ako su one ili njihovi odgovarajući aspekti u okviru njegove pravne nadležnosti.

### Članak 9. – Rodna procjena

- (1) U skladu sa svojim nadležnostima, potpisnik se obvezuje da će za svako od svojih područja nadležnosti izvršiti rodnu procjenu kao što je opisano u ovom članku.
- (2) U tu svrhu potpisnik se obvezuje da će izraditi program provedbe rodnih procjena u skladu sa svojim prioritetima, resursima i vremenskim okvirom koje će uključiti ili uzeti u obzir u svom planu djelovanja za ravnopravnost.

- (3) Rodna procjena uključuje sljedeće mjerodavne korake:

- reviziju postojećih politika, postupaka, praksi i uzoraka te opsega njihove pojave kako bi se procijenilo upućuju li oni na moguću nepravednu diskriminaciju, temelje li se na rodnim stereotipima te uzimaju li se na odgovarajući način u obzir moguće specifične potrebe žena i muškaraca,
- reviziju raspodjele financijskih i drugih resursa u gore navedene svrhe,
- utvrđivanje prioriteta i, prema potrebi, ciljeva kako bi se dotakla relevantna pitanja proistekla iz ovih revizija te postigla vidljiva poboljšanja u pružanje usluga,
- u ranoj fazi, procjena svih važnih prijedloga novih ili izmjene postojećih politika, postupaka i promjena u raspodjeli resursa kako bi se utvrdio njihov mogući utjecaj na žene i muškarce te donijele konačne odluke u svjetlu te procjene,
- uzimanje u obzir potreba ili interesa onih koji se susreću s višestrukom diskriminacijom ili su u nepovoljnijem položaju.

Članak 10. – Višestruka diskriminacija ili nepovoljniji položaj

(1) Potpisnik uviđa da je zabranjena diskriminacija po bilo kojoj osnovi – spolu, rasi, etničkom i društvenom podrijetlu, genetskim značajkama, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili bilo kojem drugom mišljenju, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskom stanju, rođenju, invaliditetu, dobi ili seksualnoj orijentaciji.

(2) Osim toga, potpisnik uviđa da je unatoč toj zabrani velik broj žena i muškaraca suočen s višestrukom diskriminacijom ili stavljen u nepovoljniji položaj, uključujući i društveno-ekonomski nepovoljniji položaj, što izravno utječe na njihovu mogućnost ostvarivanja ostalih prava utvrđenih ili spomenutih u ovoj Povelji.

(3) Potpisnik se obvezuje da će u okviru svojih nadležnosti poduzimati sve primjerene radnje u borbi protiv učinka višestruke diskriminacije ili nepovoljnijeg položaja, uključujući:

- uvrštavanje problema višestruke diskriminacije ili nepovoljnijeg položaja u plan djelovanja za ravnopravnost, kao i u rodne procjene,
- uzimanje u obzir problema koja proistječu iz višestruke diskriminacije ili nepovoljnijeg položaja pri poduzimanju radnji ili mjera iz ostalih članaka ove Povelje,

- provedbu kampanja informiranja javnosti u svrhu borbe protiv stereotipa i promicanja jednakog postupanja prema ženama i muškarcima koji su možda izloženi višestrukoj diskriminaciji i nepovoljnijem položaju,
- poduzimanje konkretnih mjera kako bi se odgovorilo na specifične potrebe migrantica i migranata.

## Uloga poslodavca

### Članak 11.

(1) Potpisnik u svojoj ulozi poslodavca priznaje pravo na ravnopravnost žena i muškaraca u odnosu na sve vidove zapošljavanja, uključujući organizaciju i uvjete rada.

(2) Potpisnik priznaje pravo na usklađivanje profesionalnog, društvenog i privatnog života, kao i pravo na dostojanstvo i sigurnost na radnom mjestu.

(3) Potpisnik se obvezuje da će, u okviru svojih pravnih mogućnosti, poduzeti sve prikladne mjere, uključujući mjere pozitivne diskriminacije, u cilju podržavanja gore navedenih prava.

(4) Mjere iz stavka 3. podrazumijevaju sljedeće:

(a) reviziju mjerodavnih politika i postupaka povezanih sa zapošljavanjem u svojoj organizaciji, kao i razvoj i provedbu dijela plana djelovanja za ravnopravnost koji se odnosi na zapošljavanje, s ciljem rješavanja neravnopravnosti u primjerenom razdoblju, između ostalog posvećujući pozornost:

- jednakim plaćama, uključujući jednake plaće za rad jednake vrijednosti,

- reviziji plaća, naknada, sustava plaća te mirovina,

- mjerama kojima se osigurava pravedno i transparentno napredovanje i razvoj u karijeri,

- mjerama kojima se osigurava ravnoteža zastupljenosti žena i muškaraca na svim razinama, osobito onima koje se odnose na moguću neravnotežu na višim razinama rukovođenja,

- mjerama koje se odnose na moguću podjelu poslova na temelju spola te kojima se zaposlenici potiču na preuzimanje netradicionalnih poslova,

- mjerama kojima se osigurava pravedan odabir zaposlenica i zaposlenika,

- mjerama kojima se osiguravaju prikladni, zdravi i sigurni uvjeti rada,

- postupcima savjetovanja sa zaposlenicama i zaposlenicima i njihovim sindikatima čime se omogućava ravnoteža u zastupljenosti žena i muškaraca u svim savjetodavnim ili pregovaračkim tijelima,

(b) protivljenje spolnom uznemiravanju na radnome mjestu uz jasno stavljanje do znanja da je takvo ponašanje neprihvatljivo, pružanje podrške žrtvama, uvođenje i provedbu jasnih politika ophođenja

prema počiniteljima te podizanje svijesti o tom problemu:

(c) nastojanje da se na svim razinama organizacije uspostavi radna snaga koja odražava društvenu, gospodarsku i kulturnu raznolikost lokalnog stanovništva;

(d) podrška pri usklađivanju profesionalnog, društvenog i privatnog života kroz:

- uvođenje politika koje, ako je to prikladno, omogućavaju prilagođavanje radnog vremena i iznalaženje rješenja oko skrbi o osobama koje uzdržavaju zaposlenice i zaposlenici,
- poticanjem muškaraca da iskoriste svoje pravo na odsustvo radi skrbi o uzdržavanim osobama.

## Javna nabava i ugovori

### Članak 12.

- (1) Potpisnik uviđa da je pri izvršavanju svojih zadaća i obveza povezanih s javnom nabavom uključujući ugovore za opskrbu proizvodima, pružanje usluga ili izvođenje radova odgovoran za promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca.
- (2) Potpisnik uviđa da je ta odgovornost osobito važna ako pritom predlaže da se pružanje neke važne javne usluge, za koju je prema zakonu odgovoran potpisnik, prepusti drugoj pravnoj osobi. U takvim slučajevima potpisnik će osigurati da pravna osoba koja dobije ugovor (neovisno o vrsti vlasništva) snosi iste odgovornosti u pogledu osiguravanja ili promicanja ravnopravnosti žena i muškaraca koje bi snosio potpisnik da je uslugu pružao izravno.
- (3) Osim toga, potpisnik se obvezuje da, gdje god smatra primjenjivim, provodi sljedeće korake:
- (a) razmatra odgovarajuće rodne implikacije i prilike za zakonito promicanje ravnopravnosti pri planiranom zaključivanju svakog važnog ugovora;
  - (b) osigurava da se u specifikacijama ugovora uzmu u obzir ciljevi ravnopravnosti spolova;
  - (c) omogući da ostali ugovorni uvjeti uzimaju u obzir i odražavaju te ciljeve;
  - (d) primjenjuje ovlasti prema pravu Europske unije koje se odnosi na javnu nabavu kako bi utvrdio uvjete rada pri kojima se vodi računa o socijalnom kontekstu;
  - (e) razvija svijest svojih djelatnica i djelatnika odnosno savjetnica i savjetnika zaduženih za poslove javne nabave i dodjelu ugovora o dimenziji ravnopravnosti spolova u njihovu poslu, uključujući kroz odgovarajuće osposobljavanje;
  - (f) osigurava da odredbe glavnog ugovora uključuju i uvjet da bi i podizvođači trebali raditi u skladu s odgovarajućim obvezama promicanja ravnopravnosti spolova.

## *Uloga pružanja usluga*

### Članak 13. – Obrazovanje i cjeloživotno učenje

(1) Potpisnik priznaje pravo svake osobe na obrazovanje te osim toga priznaje pravo na pristup svake osobe stručnom osposobljavanju i usavršavanju. Potpisnik priznaje važnu ulogu koju obrazovanje u svim fazama života ima u osiguravanju stvarne jednakosti mogućnosti, stjecanju nužnih životnih i radnih vještina te otvaranju novih mogućnosti profesionalnog i stručnog razvoja.

(2) Potpisnik se obvezuje da će u okviru svojih nadležnosti osigurati ili promicati jednak pristup žena i muškaraca, djevojčica i dječaka obrazovanju, kao i stručnom osposobljavanju i usavršavanju.

(3) Potpisnik prepoznaje potrebu uklanjanja svakog stereotipnog shvaćanja uloge žena i muškaraca u svim oblicima obrazovanja. Kako bi to postigao, potpisnik se obvezuje na provedbu ili promicanje sljedećih mjera:

- reviziju obrazovnih materijala, školskih i drugih obrazovnih programa i nastavnih metoda kako bi se osiguralo da se njima suzbijaju stereotipni stavovi i prakse,
- provedbu konkretnih mjera kojima se potiče odabir netradicionalnih zanimanja,

- posebno uključivanje, kroz tečajeve građanskog obrazovanja i obrazovanje za građanstvo, elemenata kojima se ističe važnost jednakoga sudjelovanja žena i muškaraca u demokratskim procesima.

(4) Potpisnik uviđa da načini upravljanja školama i drugim obrazovnim ustanovama predstavljaju važne uzore za djecu i mlade. Stoga se obvezuje na promicanje ravnoteže zastupljenosti žena i muškaraca na svim razinama rukovođenja i upravljanja školama.

### Članak 14. – Zdravlje

(1) Potpisnik priznaje pravo svih na visoku razinu tjelesnog i duševnog zdravlja te potvrđuje da je za ostvarenje tog prava veoma važan pristup žena i muškaraca kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi i liječenju te preventivnoj zdravstvenoj skrbi.

(2) Potpisnik uviđa da se radi osiguravanja jednakih zdravstvenih mogućnosti za žene i muškarce u okviru pružanja liječničkih i zdravstvenih usluga mora voditi računa o njihovim različitim potrebama. Osim toga, potpisnik uviđa da te potrebe proizlaze ne samo iz bioloških razlika, nego i iz različitih uvjeta života i rada te stereotipnih stavova i pretpostavki.

(3) Potpisnik se obvezuje da će u okviru svojeg djelokruga rada poduzimati sve prikladne mjere kako bi promicao i osigurao najvišu razinu zdravlja građanki i građana. U tu svrhu potpisnik se obvezuje prema potrebi provoditi ili promicati sljedeće mjere:

- uključivati rodno utemeljen pristup u planiranje, raspodjelu resursa i pružanje zdravstvenih i liječničkih usluga,
- osigurati da se u okviru aktivnosti promicanja zdravlja kao što je poticanje zdrave prehrane i važnosti tjelesne aktivnosti vodi računa o različitim potrebama i stavovima žena i muškaraca,
- osigurati da zdravstveni djelatnici, uključujući i one koji sudjeluju u promicanju zdravlja, prepoznaju načine na koje spol utječe na medicinsku i zdravstvenu skrb, kao i da uzmu u obzir različita iskustva žena i muškaraca kad je riječ o toj skrbi,
- osigurati ženama i muškarcima pristup odgovarajućim zdravstvenim informacijama.

#### Članak 15. – Socijalna skrb i usluge

(1) Potpisnik priznaje pravo svih na nužne socijalne usluge, kao i na socijalnu pomoć u slučaju potrebe.

(2) Potpisnik uviđa različite potrebe žena i muškaraca koje mogu proizići iz razlika u njihovom društvenom i ekonomskom statusu i drugih čimbenika. Stoga će, da bi ženama i muškarcima osigurao jednak pristup socijalnoj skrbi i socijalnim uslugama, potpisnik provesti sve prikladne mjere kako bi:

- uključio rodno utemeljen pristup u planiranje, raspodjelu resursa te pružanje socijalne skrbi i socijalnih usluga,
- osigurao da oni koji pružaju socijalnu skrb i socijalne usluge prepoznaju načine na koje spol utječe na te usluge te da uzmu u obzir različita iskustva koja su o toj skrbi stekle žene odnosno muškarci.

#### Članak 16. – Skrb za djecu

- (1) Potpisnik uviđa ključnu ulogu kvalitetne i pristupačne skrbi za djecu, dostupne svim roditeljima i starateljima bez obzira na njihovu financijsku situaciju, u promicanju istinske ravnopravnosti žena i muškaraca te mogućnosti usklađivanja njihova profesionalnog, javnog i privatnog života. Osim toga, potpisnik uviđa doprinos takve ustanove gospodarskom i društvenom životu te povezanosti lokalne zajednice i društvu u cijelosti.
- (2) Potpisnik se obvezuje da pružanje i promicanje takvih usluga, izravno ili putem drugih pružatelja, proglaši jednim od svojih prioriteta. Osim toga, obvezuje se poticati druge u pružanju takvih usluga, pa tako i lokalne poslodavce u pružanju ili podršci skrbi za djecu.
- (3) Nadalje, potpisnik uviđa da je preduvjet za odgoj djece podjela odgovornosti između žena i muškaraca, kao i društva u cjelini, te se obvezuje na borbu protiv rodnog stereotipa po kojem je briga o djetetu uglavnom dužnost i odgovornost žena.

#### Članak 17. – Skrb o drugim uzdržanim osobama

- (1) Potpisnik uviđa da su žene i muškarci odgovorni skrbiti i o onim uzdržanim osobama koje nisu djeca te da ta odgovornost može utjecati na njihovu sposobnost da u potpunosti ispunjavaju svoju ulogu u gospodarskom i društvenom životu.
- (2) Potpisnik također priznaje da obveze takve skrbi neproporcionalno padaju na teret žena te stoga predstavljaju prepreku ravnopravnosti žena i muškaraca.
- (3) Potpisnik se obvezuje da će se prema potrebi boriti protiv neravnopravnosti na sljedeće načine:
  - postavivši si kao jedan od prioriteta ciljeva osiguravanje i promicanje kvalitetne, dostupne skrbi o uzdržanim osobama, izravne ili neizravne, koju obavljaju drugi pružatelji takvih usluga,
  - osiguravanjem podrške i promicanjem mogućnosti za osobe koje su zbog preuzete skrbi izložene društvenoj izolaciji,
  - kampanjama protiv stereotipa prema kojem je skrb o uzdržanim osobama prije svega odgovornost žena.



#### Članak 18. – Društvena uključenost

- (1) Potpisnik uviđa da svatko ima pravo na zaštitu od siromaštva i društvene isključenosti, kao i da je veća vjerojatnost da će žene općenito biti izložene društvenoj isključenosti zato što, u odnosu na muškarce, imaju manji pristup resursima, robama, uslugama i prilikama.
- (2) Potpisnik se stoga obvezuje da će u cjelokupnom području svojih aktivnosti i usluga te u suradnji sa socijalnim partnerima poduzimati mjere u okviru sveobuhvatnog koordiniranog pristupa kako bi:
- promicao učinkovit pristup zaposlenju, stanovanju, osposobljavanju, obrazovanju, kulturi, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, socijalnoj i medicinskoj pomoći svim osobama koje žive u društvenoj isključenosti ili siromaštvu ili su izložene takvom riziku,
  - uočiti specifične potrebe i položaj žena koje su suočene s društvenom isključenosti,
  - promicati integraciju migrantica i migranata, vodeći računa o njihovim specifičnim potrebama.

#### Članak 19. – Stanovanje

- (1) Potpisnik priznaje pravo na stanovanje i potvrđuje da pristup kvalitetnom stanovanju predstavlja jednu od najosnovnijih ljudskih potreba nužnih za dobrobit osobe i njezine obitelji.
- (2) Osim toga, potpisnik uviđa da žene i muškarci često imaju specifične i različite potrebe u vezi stanovanja, o kojima se mora u potpunosti voditi računa, uključujući činjenicu da:
- (a) u prosjeku žene imaju manje prihode i resurse nego muškarci te im je stoga potreban smještaj koji si mogu priuštiti;
  - (b) su samohrani roditelji većinom žene što stvara potrebu za pristupom socijalnom stanovanju;
  - (c) su muškarci koji pripadaju osjetljivim skupinama često najzastupljeniji među beskućnicima.
- (3) Potpisnik se stoga obvezuje da će prema potrebi:
- (a) osigurati ili promicati pristup smještaju odgovarajuće veličine i standarda, s primjerenim životnim okruženjem te dostupnim najnužnijim uslugama, za svakoga;

- (b) poduzimati korake u sprečavanju beskućništva te osobito pružati pomoć beskućnicima, na temelju kriterija potrebe, ranjivosti i nediskriminacije;
- (c) u okviru svojih nadležnosti, učiniti cijene smještaja pristupačnima onima kojima nedostaju odgovarajući resursi.
- (4) Potpisnik se također obvezuje da će osigurati ili promicati jednako pravo žena i muškaraca da budu stanari, imatelji ili na neki drugi način vlasnici svojih domova, kao i da će u tu svrhu koristiti svoje ovlasti ili utjecaj kako bi osigurao da žene imaju jednako pravo na hipoteke i druge oblike financijske pomoći i kredita namijenjenih stanovanju.
- Članak 20. – Kultura, sport i rekreacija
- (1) Potpisnik priznaje pravo svih na sudjelovanje u kulturnom životu i uživanju u umjetnosti.
- (2) Osim toga, potpisnik uviđa ulogu koju ima sport u pridonosenju životu zajednice i osiguravanju prava na zdravlje u smislu članka 14. Također priznaje da žene i muškarci imaju pravo na ravnopravan pristup kulturnim, rekreativnim i sportskim aktivnostima i objektima.
- (3) Potpisnik uviđa da žene i muškarci mogu imati različita iskustva i interese povezane s kulturom, sportom i rekreacijom, kao i da to može biti rezultat rodnih stereotipnih stavova i djelovanja, te se stoga obvezuje da će provoditi ili promicati mjere koje, prema potrebi, uključuju:
- osiguravanje jednakih mogućnosti i jednakog pristupa sportskim, rekreacijskim i kulturnim objektima i aktivnostima za žene i muškarce, dječake i djevojčice,
  - poticanje žena i muškaraca, dječaka i djevojčica na ravnopravno sudjelovanje u sportskim i kulturnim aktivnostima, uključujući i one koje se tradicionalno smatraju pretežno „ženskima” ili „muškima”,
  - poticanje umjetnika, kao i kulturnih i sportskih udruga, na promicanje kulturnih i sportskih aktivnosti kojima se dovode u pitanje stereotipni stavovi o ženama i muškarcima,
  - poticanje javnih biblioteka na suočavanje s rodnim stereotipima odabirom knjiga i druge građe, kao i u svojim promotivnim aktivnostima.

#### Članak 21. – Sigurnost i zaštita

- (1) Potpisnik priznaje pravo svake žene i muškarca na osobnu sigurnost te na slobodu kretanja te uviđa da se ta prava ne mogu slobodno ili ravnopravno ostvarivati ako su žene i muškarci nesigurni ili nezaštićeni, bilo u privatnom ili javnom životu, ili ako se osjećaju nesigurno ili nezaštićeno.
- (2) Osim toga, potpisnik uviđa da su žene i muškarci, djelomice zbog različitih obveza ili životnoga stila, često suočeni s različitim problemima u vezi sa sigurnošću i zaštitom koji se moraju rješavati.
- (3) Potpisnik se stoga obvezuje da će:
  - (a) iz rodne perspektive analizirati podatke o broju i obrascima incidenata (uključujući teška kaznena djela protiv pojedinaca) koji utječu na sigurnost ili zaštitu žena i muškaraca te, prema potrebi, mjeriti razinu i prirodu straha od kaznenih djela ili drugih izvora nesigurnosti;
  - (b) osmišljati i provoditi strategije, politike i aktivnosti, uključujući specifična poboljšanja stanja ili uređenja lokalnog okruženja (primjerice mjesta presjedanja, parkirališta, ulične rasvjete), odnosno rada policije i srodnih službi

da bi se poboljšala praktična zaštita i sigurnost žena i muškaraca i nastojala smanjiti njihova percepcija nedostatka sigurnosti i zaštićenosti.

#### Članak 22. – Rodno utemeljeno nasilje

- (1) Potpisnik uviđa da rodno utemeljeno nasilje, kojim su neproporcionalno pogođene žene, predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava te vrijeđanje dostojanstva, kao i tjelesnog i emocionalnog integriteta ljudskog bića.
- (2) Potpisnik uviđa da rodno utemeljeno nasilje proistječe iz predodžbe počinitelja o superiornosti jednog spola u odnosu na drugi u kontekstu nejednakog odnosa snaga.
- (3) Potpisnik se stoga obvezuje da će uspostaviti i učvrstiti politike i aktivnosti protiv rodno utemeljenog nasilja, uključujući sljedeće:
  - osiguravanje specifične strukturirane podrške žrtvama ili potpora takvoj podršci,
  - osiguravanje javno dostupnih informacija na svim službenim jezicima o pomoći dostupnoj u određenom području,

- osiguravanje osposobljavanja stručnog osoblja za prepoznavanje žrtava i pružanja podrške žrtvama,
- osiguravanje učinkovite koordinacije mjerodavnih službi kao što su policija, zdravstvene službe i službe za stambeno zbrinjavanje,
- promicanje kampanja namijenjenih podizanju svijesti i edukativnih programa usmjerenih na potencijalne i stvarne žrtve i počinitelje.
- mjere demotivacije potražnje,
- odgovarajuće mjere pomoći žrtvama, uključujući pristup liječenju, odgovarajućem i sigurnom stanovanju i prevoditeljskim uslugama.

#### Članak 23. – Trgovanje ljudima

(1) Potpisnik uviđa da kazneno djelo trgovanja ljudima, kojim su neproporcionalno pogođene žene i djevojčice, predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i vrijeđanje dostojanstva te tjelesnog i emocionalnog integriteta ljudskoga bića.

(2) Potpisnik se obvezuje uspostavljati i jačati politike i aktivnosti radi prevencije trgovanja ljudima, prema potrebi uključujući:

- kampanje informiranja i podizanja svijesti,
- programe osposobljavanja stručnog osoblja odgovornog za prepoznavanje i podršku žrtvama,

## Planiranje i održivi razvoj

### Članak 24. – Održivi razvoj

- (1) Potpisnik uviđa da se pri planiranju i razvoju strategija za budućnost moraju u potpunosti poštovati načela održivoga razvoja, uključujući ravnotežu u integraciji gospodarske, socijalne, ekološke i kulturne dimenzije te osobito uključujući potrebu za promicanjem i postizanjem ravnopravnosti žena i muškaraca.
- (2) Potpisnik se stoga obvezuje da će u svoje cjelokupno planiranje odnosno razvoj strategija održivog razvoja područja u svojoj nadležnosti uvrstiti načelo ravnopravnosti žena i muškaraca kao temeljnu dimenziju.

### Članak 25. – Urbanističko i lokalno planiranje

- (1) Potpisnik prepoznaje važnost prostornog, prijevoznog, gospodarskog razvoja te prostornih politika i planova za stvaranje uvjeta u okviru kojih se može u potpunosti ostvariti pravo na ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini.
- (2) Potpisnik se obvezuje da će pri izradi, usvajanju i provedbi takvih politika i planova osigurati da se

- u potpunosti uzima u obzir potreba promicanja stvarne ravnopravnosti u svim vidovima života na lokalnoj razini,
- na odgovarajući način uzima u obzir specifične potrebe žena i muškaraca povezane, na primjer, sa zapošljavanjem, pristupom uslugama i kulturnom životu, obrazovanju i obiteljskim odgovornostima, na temelju mjerodavnih lokalnih i drugih podataka, uključujući i rodnu procjenu potpisnika,
- usvoje kvalitetna projektna rješenja koja vode računa o specifičnim potrebama žena i muškaraca.

### Članak 26. – Mobilnost i prijevoz

- (1) Potpisnik uviđa da su mobilnost i pristup prijevoznim sredstvima nužan uvjet za to da bi žene i muškarci mogli ostvarivati brojna svoja prava, zadaće i aktivnosti, pristup zapošljavanju, obrazovanju, kulturi i osnovnim uslugama. Također uviđa da održivost i uspjeh općine ili regije u velikoj mjeri ovisi o razvoju učinkovite, kvalitetne prijevozne infrastrukture i usluge javnog prijevoza.

(2) Osim toga, potpisnik uviđa da žene i muškarci u praksi često imaju različite potrebe, kao i obrasce korištenja povezane s mobilnošću i prijevozom, koji se temelje na čimbenicima kao što su prihodi, obveze skrbi ili radno vrijeme, te da je stoga udio korisnica javnog prijevoza često veći od udjela muškaraca.

(3) Potpisnik se stoga obvezuje da će:

(a) voditi računa o odgovarajućim potrebama za mobilnošću i obrascima korištenja prijevoza žena, odnosno muškaraca, uključujući i onih iz gradskih i seoskih područja;

(b) osigurati da prijevozne usluge koje su dostupne građankama i građanima u njegovom području nadležnosti zadovoljavaju specifične, kao i zajedničke potrebe žena i muškaraca, te da pridonose ostvarivanju stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini.

(4) Osim toga, potpisnik se obvezuje da će promicati progresivno poboljšanje usluga javnoga prijevoza u svojem području te do njega, uključujući intermodalne veze, s ciljem zadovoljavanja specifičnih i zajedničkih potreba žena i muškaraca za redovitim, dostupnim, sigurnim i pristupačnim prijevozom te doprinošenja održivom razvoju.

#### Članak 27. – Gospodarski razvoj

(1) Potpisnik uviđa da je uspostava uravnoteženog i održivog gospodarskog razvoja ključna komponenta svake uspješne općine ili regije te da njegovo djelovanje i usluge u tom području mogu uvelike pridonijeti napretku ravnopravnosti žena i muškaraca.

(2) Potpisnik prepoznaje potrebu da se ubrza i poboljša zapošljavanje žena te osim toga uviđa da su osobito žene izložene visokom riziku od siromaštva povezanog s dugoročnom nezaposlenošću i neplaćenim radom.

(3) Potpisnik se obvezuje da će u okviru svog djelovanja i usluga u području gospodarskoga razvoja u potpunosti voditi računa o potrebama i interesima žena i muškaraca, kao i o mogućnostima za unapređenje njihove ravnopravnost, te da će u tu svrhu poduzimati odgovarajuće mjere. Te mjere mogu uključivati:

- pomoć poduzetnicama,
- financijsku i drugu pomoć poduzećima u svrhu promicanja ravnopravnosti spolova,

- poticanje vježbenica da stječu vještine i kvalifikacije za poslove koji se tradicionalno smatraju „muškima” i obratno,
  - poticanje poslodavaca da zapošljavaju pripravnice i vježbenice na mjestima za koja su potrebne vještine, kvalifikacije i položaji koji se tradicionalno smatraju „muškima” i obratno.
- (3) U skladu s time, potpisnik se obvezuje da će pri izradi svojih politika i usluga povezanih s okolišem u potpunosti i jednako voditi računa o specifičnim potrebama i načinima života žena odnosno muškaraca, kao i o načelu međugeneracijske solidarnosti.

#### Članak 28. – Okoliš

- (1) Potpisnik uviđa svoju odgovornost da djeluje na postizanju visoke razine zaštite i poboljšanja kvalitete okoliša na svom području, uključujući lokalne politike povezane s otpadom, bukom, kvalitetom zraka, biološkom raznolikosti i učinkom klimatskih promjena. Potpisnik priznaje jednako pravo žena i muškaraca na korist od njegovih usluga i politika povezanih s okolišem.
- (2) Potpisnik uviđa da se načini života žena i muškaraca u mnogim mjestima razlikuju te da se načini na koje žene i muškarci koriste lokalne usluge, kao i javne ili otvorene prostore odnosno na koje se suočavaju s različitim problemima okoliša mogu razlikovati.

## *Uloga regulatornog tijela*

### Članak 29. – Lokalna uprava kao regulatorno tijelo

- (1) Kroz provedbu svojih zadaća i nadležnosti u svojstvu regulatornog tijela za mjerodavne aktivnosti na svom području, potpisnik uviđa važnu ulogu učinkovite zakonske regulative i zaštite potrošača u osiguravanju sigurnosti i dobrobiti lokalnog stanovništva, kao i da mjerodavne regulirane aktivnosti mogu različito utjecati na žene, odnosno muškarce.
  
- (2) Potpisnik se obvezuje da će u okviru obavljanja svojih regulatornih zadaća voditi računa o specifičnim potrebama, interesima i položaju žena, odnosno muškaraca.



## *Povezivanje i međunarodna suradnja*

### Članak 30.

(1) Potpisnik uviđa važnost povezivanja te europske i međunarodne suradnje lokalnih i regionalnih uprava na zbližavanju građanki i građana te promicanju uzajamnog učenja i razumijevanja izvan nacionalnih granica.

(2) Potpisnik se obvezuje da će kroz svoje aktivnosti u području povezivanja te europske i međunarodne suradnje:

- ravnopravno uključivati žene i muškarce iz različitih sredina u spomenute aktivnosti,
- koristiti veze uspostavljene u okviru povezanosti te europskih i međunarodnih partnerstava kao platforme za razmjenu iskustava i uzajamnog učenja o pitanjima koja se odnose na ravnopravnost žena i muškaraca,
- uključiti dimenziju ravnopravnosti spolova u svoje aktivnosti decentralizirane suradnje.

Vijeće europskih općina i regija (CEMR) najveća je udruga lokalnih i regionalnih tijela Europe.

Njezine su članice nacionalne udruge lokalnih i regionalnih uprava iz više od trideset europskih zemalja. Glavni je cilj CEMR-a promicanje snažne, ujedinjene Europe koja se temelji na lokalnoj i regionalnoj samoupravi i demokraciji; Europe u kojoj se odluke donose što bliže njenim građanima, u skladu s načelom supsidijarnosti.

Djelovanje CEMR-a pokriva širok raspon tema uključujući javne usluge, prijevoz, regionalnu politiku, okoliš, jednake mogućnosti...

CEMR je također aktivan na međunarodnoj sceni. Predstavlja europski ogranak svjetske organizacije gradova i općina, Ujedinjeni gradovi i lokalne uprave (UCLG).



# EUROPSKA POVELJA ZA RAVNOPRAVNOST ŽENA I MUŠKARACA NA LOKALNOJ RAZINI

Povelja namijenjena europskim lokalnim i regionalnim upravama u svrhu usmjeravanja njihovih snaga i partnerstava k postizanju veće ravnopravnosti za dobrobit njihovih građanki i građana

Ja, dolje potpisani ..... (ime potpisnika)

na dužnosti .....

u ..... (ime tijela lokalne/regionalne uprave)

svojim potpisom potvrđujem da je gore spomenuto tijelo formalno suglasno da pristupi Europskoj povelji za ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj razini i da djeluje u skladu s njezinim odredbama te da sam ja ovlašten po ovom pitanju djelovati u njegovo ime.

Potpis .....

Datum .....

Suglasan sam da pošaljem potpisanu i popunjenu kopiju ovog obrasca Vijeću europskih općina i regija kao zagovorniku

Povelje na sljedeću adresu:



Glavni tajnik  
Vijeće europskih općina i regija  
15 rue de Richelieu  
F-75001 Pariz – Francuska



Bruxelles	Pariz
1, Square De Meeûs	15, rue de Richelieu
1000 Bruxelles	75001 Pariz
tel.: + 32 2 511 74 77	tel.: + 33 1 44 50 59 59
telefaks: + 32 2 511 09 49	telefaks: + 33 1 44 50 59 60

e-pošta: [cemr@ccre.org](mailto:cemr@ccre.org)  
[www.ccre.org](http://www.ccre.org)



CEMR zahvaljuje Europskoj komisiji na finansijskoj potpori.

Komisija nije odgovorna za moguće korištenje  
informacija sadržanih u publikaciji